

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Urszula Sara Zielińska

DSOK-ZEW.0500.4.2026.JS
4374638.18044567.14693177
Warszawa, 29-06-2026

Dotyczy: odpowiedzi na interpelację posła Jarosława Sachajko (znak: K10INT17008).

Temat: susza, brak skutecznej retencji krajobrazowej oraz konieczność wdrożenia programu zatrzymywania wody.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w nawiązaniu do interpelacji pana posła Jarosława Sachajko¹ w sprawie narastającego zjawiska suszy, braku skutecznej retencji krajobrazowej oraz konieczności wdrożenia programu zatrzymywania wody, poniżej uprzejmie przekazuję odpowiedzi na pytania będące w zakresie kompetencji Ministerstwa Klimatu i Środowiska (MKiŚ).

1. Czy Ministerstwo Klimatu i Środowiska uznaje, że podstawowym kierunkiem przeciwdziałania suszy w Polsce powinno być skokowe zwiększenie retencji krajobrazowej, czyli zatrzymywanie wody tam, gdzie ona spada, w tym głównie na łąkach?

Tak. Kluczowym elementem przeciwdziałania suszy w Polsce powinno być zwiększanie retencji krajobrazowej w skali całej zlewni oraz retencji korytovej, z wykorzystaniem rozwiązań opartych na przyrodzie. Takie rozwiązania są bardziej efektywne kosztowo niż infrastruktura hydrotechniczna oraz cechują się niskimi kosztami eksploatacyjnymi.

2. Jakie konkretne działania podjęło Ministerstwo w latach 2024–2026 w celu zwiększenia retencji na trwałych użytkach zielonych, łąkach, rowach i systemach melioracyjnych?

W latach 2024–2026 MKiŚ prowadzi prace na poziomie strategicznym, legislacyjnym oraz programowym mające na celu zwiększenie odporności na zmianę klimatu. Działania te obejmują m.in. poprawę retencji krajobrazowej oraz zwiększenie dostępności zasobów wodnych.

Prace resortu koncentrują się na poniższych obszarach.

- Planowanie strategiczne – równoległe prace nad trzema komplementarnymi dokumentami:

¹ Znak 17008 z dn. 13 maja 2026 r.

- Krajowa Strategia Adaptacji – w jej ramach bezpieczeństwo wodne jest wskazane jako priorytet z uwagi na skalę problemów związanych z powodzią i podtopieniami oraz suszami;
- Krajowy Plan Odbudowy Zasobów Przyrodniczych (dalej: KPOZP) – działania projektowane w ramach KPOZP będą miały na celu przede wszystkim odbudowę zdegradowanych ekosystemów, jednak w wielu przypadkach wymaga to poprawy stosunków wodnych. Stąd też część działań będzie dotyczyła zatrzymywania wody w krajobrazie oraz zwiększenia nawodnienia. Tam gdzie to możliwe, na terenach publicznych, rozważa się m.in.:
 - ponowne uwodnienie części wyschniętych obszarów mokradłowych poprzez zatrzymanie odpływu wody,
 - odbudowę części siedlisk rzecznych przez procesy hydromorfologiczne,
 - renaturyzację części siedlisk wodnych i terenów zalewowych,
 - nawodnienie części osuszonych gleb organicznych, w celu zwiększenia retencji na trwałych użytkach zielonych,
 - działania edukacyjne w zakresie zwiększenia świadomości społecznej dotyczącej retencji wody w krajobrazie rolniczym.
- Narodowy Program Leśny - w dokumencie zostaną wskazane działania, które są odpowiedzią na zmieniające się uwarunkowania środowiskowo-klimatyczne, społeczne i gospodarcze, a przeciwdziałają zamieraniu drzewostanów oraz wspierają retencję w lasach.
- Tworzenie ram prawnych – MKiŚ prowadzi prace nad projektem ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z przywracaniem retencji i zapobieganiem skutkom suszy. Głównym celem projektowanych rozwiązań jest usprawnienie realizacji działań służących zwiększaniu odporności klimatycznej, obejmujących m.in. tzw. zieloną retencję (zrównoważone systemy zagospodarowania wód opadowych), retencję krajobrazową oraz retencję korytową poprzez działania renaturyzacyjne.
- Zapewnienie finansowania na przygotowanie miejskich planów adaptacji i wdrażanie inwestycji adaptacyjnych – uruchomiono środki z Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (2,43 mld zł dla miast dużych, 2,39 mld zł dla miast średnich oraz 20 mln zł na miejskie plany adaptacji), Funduszy Europejskich dla Polski Wschodniej (930 mln zł) oraz Programu Priorytetowego NFOŚiGW *Adaptacja do zmian klimatu* (1,1 mld zł dla samorządów).
- Przekierowanie 450 mln zł na retencję i renaturyzację w Funduszach Europejskich na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko, w ramach działania 2.4 *Renaturyzacja przekształconych cieków wodnych i obszarów od wód zależnych*. Rozszerzono listę beneficjentów o samorządy i NGO, parki narodowe, PGL Lasy Państwowe oraz regionalne dyrekcje ochrony środowiska. Działania te obejmują m.in. zwiększanie retencji wód poprzez zastosowanie rozwiązań opartych na przyrodzie.
- Opracowywanie założeń systemu regionalnej współpracy w zakresie adaptacji do zmiany klimatu – systemu obejmującego działania i projekty dla całych zlewni rzek. Partnerstwa zakładają wspólne prace analityczne, projektowe i wdrożeniowe na rzecz projektów finansowanych ze środków UE w nowej perspektywie finansowej (2028-34). MKiŚ realizuje pilotaże testujące to podejście w:
 - o woj. śląskim – w oparciu o regionalny plan adaptacji dla tego regionu,
 - o woj. dolnośląskim – w oparciu o Dolnośląską Politykę Wodną,

- o woj. wielkopolskim – w oparciu o porozumienie dot. działań zapobiegających suszy, podpisane z udziałem pani minister Pauliny Hennig-Kloski.
- Uruchomienie programu Mikroretencja – instrumentu finansowego, który wspiera zwiększanie retencji wód opadowych i roztopowych na terenach nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi. Na realizację programu przeznaczono łącznie 173 mln zł.
- Inne działania i projekty:
 - o PGL Lasy Państwowe realizują kompleksowe projekty adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu, które koncentrują się na retencji nizinnej oraz górskiej oraz utrzymaniu odpowiedniego stanu bagien, torfowisk i innych terenów podmokłych (więcej na ten temat w odpowiedzi na pytanie nr 13),
 - o regionalne dyrekcje ochrony środowiska oraz Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (GDOŚ) – w 2025 r. podpisano umowę na projekt GDOŚ pn. „Wdrażanie działań z zakresu ochrony czynnej na obszarach Natura 2000”, obejmujący m.in. poprawę warunków hydrologicznych i zwiększenie retencji na terenach mokradłowych i torfowiskach.

3. Ile środków publicznych w latach 2024–2026 przeznaczono na:

a) programy informacyjne i promocyjne dotyczące suszy,

W tym obszarze, w ramach programu FEnIKS, nie przewidziano osobnych projektów dot. edukacji w zakresie suszy. Zagadnienie to jest ujmowane szerzej – jako element działań dotyczących zmian klimatu, adaptacji do ich skutków oraz ochrony zasobów wodnych. Do tej pory podpisano umowy dla projektów edukacyjnych o łącznej wartości dofinansowania UE 59 308 985 zł.

b) opracowania, strategie, mapy i dokumentacje,

W tym obszarze wsparcie obejmowało działania związane z przygotowaniem dokumentów strategicznych, planistycznych i analitycznych służących adaptacji do zmian klimatu, gospodarowaniu wodami oraz ochronie zasobów wodnych. Do tej pory podpisano umowy dla projektów o łącznej wartości dofinansowania UE 194 647 586 zł (w tym FEnIKS: 189 318 825 zł, FEPW: 5 328 761 zł).

c) wielkie zbiorniki retencyjne,

Do katalogu możliwych inwestycji w tym obszarze należały w szczególności suche zbiorniki przeciwpowodziowe służące redukcji fali powodziowej i ochronie terenów zurbanizowanych, a także modernizacja istniejących zbiorników wodnych wykorzystywanych na potrzeby bezpieczeństwa powodziowego lub przeciwdziałania skutkom suszy.

Podpisano umowy dla projektów dotyczących budowy suchych zbiorników i polderów o łącznej wartości dofinansowania UE z programu FEnIKS: 288 003 010,57 zł.

d) małą retencję,

W tym obszarze wsparcie obejmowało projekty przyczyniające się do rozwoju systemów małej retencji oraz przeciwdziałania zbyt intensywnym spływom wody, które mogą powodować nadmierną erozję wodną. Finansowane mogły być również przedsięwzięcia dotyczące zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi, realizowane z udziałem zieleni, zielono-niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie.

Do tej pory podpisano umowy dla projektów retencyjnych o łącznej wartości dofinansowania UE 2 303 099 537 zł (w tym FEnIKS: 1 889 516 217 zł, FEPW: 413 583 320 zł).

e) odbudowę urządzeń melioracji nawodnieniowych,

Brak działań ukierunkowanych na ten obszar w FEnIKS.

f) wsparcie spółek wodnych,

Wsparcie dla spółek wodnych w ramach programu FEnIKS było możliwe w zakresie przedsięwzięć wpisujących się w cele programu, w szczególności dotyczących gospodarki wodno-ściekowej, zaopatrzenia w wodę oraz ochrony zasobów wodnych². Należy jednak wskazać, że do chwili obecnej w tym obszarze nie został złożony wniosek o dofinansowanie przez te podmioty.

g) zastawki, piętrzenia, rowy, jazy i urządzenia zatrzymujące wodę w krajobrazie?

Wsparcie w tym obszarze obejmowało działania ukierunkowane na zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy poprzez budowę, przebudowę lub remont urządzeń wodnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Podpisano umowy wspierające projekty dot. urządzeń wodnych o łącznej wartości dofinansowania UE z Programu FEnIKS: 681 871 636,43 zł.

4. Czy Ministerstwo planuje wprowadzenie programu „Retencja na TUZ” albo analogicznego mechanizmu dopłat dla rolników utrzymujących trwałe użytki zielone w kulturze nawodnień rolniczych?

MKiŚ nie prowadzi obecnie prac nad programem pn. „Retencja na TUZ” ani nad analogicznym mechanizmem dopłat dla rolników utrzymujących trwałe użytki zielone w kulturze nawodnień rolniczych.

Kwestie dotyczące płatności, dopłat lub innych instrumentów wsparcia kierowanych bezpośrednio do rolników, w tym związanych ze sposobem użytkowania trwałych

² Działania: FENX.01.03 Gospodarka wodno-ściekowa, FENX.02.05 Woda do spożycia, FENX.09.01 Odbudowa infrastruktury wodno-ściekowej, FENX.10.01 Odbudowa infrastruktury do zaopatrzenia w wodę do spożycia.

użytków zielonych, pozostają poza właściwością MKiŚ. Tego rodzaju instrumenty mieszczą się przede wszystkim w obszarze kompetencji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie instrumentów Wspólnej Polityki Rolnej (WPR).

5. Jakie działania Ministerstwo podejmuje, aby powstrzymać przekształcanie trwałych użytków zielonych w grunty orne na terenach hydrogenicznych, torfowych i okresowo zalewowych?

Ministerstwo pracuje nad Strategią ochrony obszarów wodno-błotnych. Strategia odnosi się do ochrony gleb torfowych i zasobów wodnych. W 2025 r. dokument był poddany analizie Międzyresortowego Zespołu do spraw Obszarów Wodno-Błotnych, w skład którego weszli przedstawiciele resortu środowiska, rolnictwa, infrastruktury, obrony narodowej i finansów.

Ponadto przedstawiciele Ministerstwa oraz GDOŚ brali udział w pracach Komitetu Sterującego Planu Strategicznego WPR na lata 2021-2027, który w 2025 r. przyjął normę GAEC 2 dotyczącą ochrony torfowisk i obszarów podmokłych.

GDOŚ brała też udział w pracach Komitetu Sterującego nad uproszczeniem Wspólnej Polityki Rolnej (*Omnibus Regulations*). W ramach tej deregulacji pojawiła się płatność dla rolników gospodarujących na obszarach objętych normą GAEC 2 od 2026 r. – rekompensata za ochronę torfowisk i terenów podmokłych.

6. Czy Ministerstwo posiada dane o skali degradacji gleb organicznych i torfowych wskutek przesuszenia?

Torfowiska w Polsce zajmują około 1,4–1,6 mln ha. Szacunkowe dane zawarte w projekcie Strategii ochrony obszarów wodno-błotnych wskazują, że 85% torfowisk w Polsce jest zdegradowanych na skutek odwodnienia, co stanowi ponad 1,2 mln ha.

Głównym zagrożeniem dla gleb organicznych jest ich odwadnianie. W Polsce działa ponad 350 tys. km rowów melioracyjnych, z czego marginalna wielkość (1,5%) posiada funkcję nawadniającą.

7. Czy Ministerstwo posiada szacunki emisji CO₂ wynikających z murszenia przesuszonych torfów i gleb organicznych?

Dane te stanowią element krajowej inwentaryzacji emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych opracowywanej przez Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBiZE/IOŚ-PIB).

Szacunki emisji gazów cieplarnianych w sektorze użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa (LULUCF), obejmującym m.in. grunty leśne, uprawne, trawiaste, tereny podmokłe oraz gleby organiczne, są obecnie oparte głównie na uproszczonych metodach inwentaryzacyjnych (Tier 1) zgodnych z wytycznymi IPCC.

Metody te wykorzystują uśrednione współczynniki emisji, dlatego uzyskane wyniki mają charakter szacunkowy.

Dostępne wyniki inwentaryzacji pozwalają określić skalę emisji CO₂ z gleb organicznych, w tym torfów, w podziale na kategorie użytkowania gruntów. W 2024 r. emisje te wyniosły:

- grunty leśne – 853 kt CO₂,
- grunty uprawne – 2931 kt CO₂,
- grunty trawiaste – 722 kt CO₂,
- tereny podmokłe – 14 kt CO₂,
- grunty zabudowane – 236 kt CO₂.

Łączna emisja CO₂ z gleb organicznych (w tym torfów) raportowana w sektorze LULUCF wyniosła w 2024 r. 4756 kt CO₂. Największy udział w tej emisji miały grunty uprawne, co jest związane przede wszystkim z intensywnym użytkowaniem oraz odwodnieniem gleb organicznych, sprzyjającym mineralizacji materii organicznej (murszeniu).

Należy również podkreślić, że instytucje odpowiedzialne za krajową inwentaryzację prowadzą działania mające na celu systematyczne zwiększanie jakości i dokładności szacunków emisji.

8. Czy Ministerstwo zgadza się, że ochrona torfów i gleb organicznych wymaga nie tylko zakazów, ale przede wszystkim zapewnienia odpowiednich stosunków wodnych?

W opinii MKiŚ zapewnienie wysokiego uwodnienia gruntów torfowych jest kluczowe do sprawnego świadczenia usług zaopatrzeniowych przez ekosystemy mokradłowe.

9. Czy Ministerstwo planuje zmiany prawne nakładające obowiązek współpracy PGW Wody Polskie, spółek wodnych, gmin i rolników w zakresie zarządzania systemami nawodnieniowymi jako jedną całością?

MKiŚ wzmacnia współpracę pomiędzy kluczowymi podmiotami gospodarki wodnej poprzez rozwój partnerstw regionalnych oraz realizację pilotaży obejmujących całe zlewnie, przygotowywanych na potrzeby nowej perspektywy finansowej Funduszy Europejskich. Kierunek i zakres tych działań przedstawiono szerzej w odpowiedzi na pytanie 2.

10. Czy Ministerstwo analizowało możliwość finansowania zastawek, małych piętrzeń i odbudowy rowów w trybie uproszczonym, bez nadmiernych procedur administracyjnych?

Działania zwiększające retencję są finansowane m.in. w ramach programu FEnIKS 2021–2027, o którym mowa w odpowiedzi na pytanie 2.

11. Jakie bariery prawne Ministerstwo zidentyfikowało w zakresie szybkiego odtwarzania retencji w rowach, na łąkach i w dolinach rzecznych?

MKiŚ zidentyfikowało głównie bariery o charakterze prawnym i finansowym. W związku z powyższym podjęto działania wskazane w odpowiedzi na pytanie nr 2.

12. Czy Ministerstwo planuje uproszczenie procedur dla mikroretencji i małej retencji, w szczególności dla zastawek, progów, piętrzeń i urządzeń regulujących poziom wód na rowach melioracyjnych?

Tak, dlatego opracowano projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z przywracaniem retencji i zapobieganiem skutkom suszy, o którym mowa w odpowiedzi na pytanie nr 2.

**13. Czy Ministerstwo posiada mapę obszarów, gdzie możliwe jest natychmiastowe zwiększenie retencji przez odtworzenie dawnych piętrzeń i urządzeń melioracji nawodnieniowej?
Czy Ministerstwo posiada listę zadań retencyjnych, które można wykonać w ciągu jednego sezonu wegetacyjnego i które dałyby efekt jeszcze przed kolejną suszą?**

Obecnie PGL Lasy Państwowe podejmuje działania zwiększające odporność lasów na zmiany klimatu oraz uwzględniają te kwestie w prowadzonej gospodarce leśnej:

- Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu - mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich – kontynuacja (MRG3),
- Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu - mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych – kontynuacja (MRN3),
- Lasy dla mokradeł - ochrona siedlisk hydrogenicznych na obszarach cennych przyrodniczo.

14. Czy Ministerstwo Klimatu i Środowiska współpracuje z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie retencji rolniczej, TUZ, spółek wodnych i przeciwdziałania suszy rolniczej?

MKiŚ utrzymuje bieżącą współpracę z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, o czym mowa w odpowiedzi na pytania 2 i 5.

15. Czy Ministerstwo planuje wspólny program z MRiRW, w którym rolnik będzie wynagradzany za usługę retencyjną, czyli za utrzymywanie wody na gruncie w sposób korzystny dla środowiska, rolnictwa i całej zlewni?

Dopłaty dla rolników przyznawane za określone sposoby gospodarowania gruntami, w tym za działania sprzyjające retencji wody na użytkach rolnych, stanowią instrumenty wsparcia rolniczego lub rolno-środowiskowo-klimatycznego. W związku z tym ich projektowanie, finansowanie oraz wdrażanie należą przede wszystkim do kompetencji Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach Wspólnej Polityki Rolnej.

16. Czy Ministerstwo zgadza się, że retencja krajobrazowa na TUZ może być tańsza i szybsza niż budowa wielu dużych zbiorników retencyjnych?

W zależności od uwarunkowań geograficznych, retencja krajobrazowa, w tym realizowana na trwałych użytkach zielonych, może stanowić rozwiązanie bardziej efektywne kosztowo niż budowa zbiorników retencyjnych, zwłaszcza w kontekście zwiększania lokalnej zdolności zatrzymywania wody oraz przeciwdziałania skutkom suszy. Rozwiązania oparte na przyrodzie mogą umożliwiać osiąganie zakładanych efektów retencyjnych przy relatywnie niższych nakładach inwestycyjnych oraz krótszym czasie realizacji.

17. Czy Ministerstwo uważa, że polityka retencyjna państwa jest obecnie zbyt skoncentrowana na inwestycjach punktowych, a zbyt mało na retencji rozproszonej?

W ocenie MKiŚ działania regionalne i lokalne stanowią kluczowy element skutecznej polityki retencyjnej i wymagają wzmocnienia. Szerzej o tym mowa w odpowiedzi na pyt. 2.

18. Czy Ministerstwo planuje zmianę wskaźników oceny programów antysuszy tak, aby najważniejszym miernikiem była faktyczna ilość wody zatrzymanej w krajobrazie, a nie liczba dokumentów, spotkań, kampanii lub podpisanych umów?

Obecne podejście zmierza w kierunku oparcia oceny skuteczności działań na osiągniętych rezultatach środowiskowych. Przykładowo, zakres wskaźników produktu określonych w programie FEnIKS w obszarze adaptacji do zmian klimatu, w tym zwiększania retencji wodnej, obejmuje m.in. pojemność obiektów małej retencji, powierzchnię odtworzonych obszarów zalewowych oraz długość zrenaturyzowanych oraz zrewitalizowanych odcinków cieków wodnych.

19. Czy Ministerstwo przedstawi Sejmowi do końca 2026 r. program skokowego zwiększenia retencji wody w Polsce poprzez:

- a) odbudowę urządzeń melioracji nawodnieniowej,**
- b) wsparcie spółek wodnych,**
- c) retencję na TUZ,**
- d) odtwarzanie mokradł,**
- e) mikropiętrzenia,**
- f) uproszczenie procedur,**
- g) wynagradzanie rolników za usługi retencyjne?**

W opinii MKiŚ przedstawione działania dotyczące zwiększenia retencji w sposób kompleksowy odpowiadają na wyzwania w tym obszarze. Nie przewiduje się tworzenia odrębnych, dodatkowych programów poza wskazanymi powyżej. Kluczowe pozostaje natomiast zapewnienie realizacji celów zawartych w obowiązujących programach i strategiach, w szczególności poprzez wdrażanie konkretnych działań i projektów.

MKiŚ jest przygotowane do udziału w inicjatywach podejmowanych przez liderów w obszarze gospodarki wodnej na terenach rolniczych – Ministerstwa Infrastruktury oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Z wyrazami szacunku

Urszula Zielińska
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM.